

У листі видавництва «Volk und Wissen» (Берлін, від 14 грудня 1965 р.) керівник секції педагогіки Барт та керівник редакції загальної педагогіки Прус висловлюють подяку за лист від 3 грудня 1965 року. Вони повністю погоджуються з усіма поясненнями щодо видання книги. Автори листа зазначають, що «ми б не хотіли змушувати Вас (мається на увазі Василя Сухомлинського – прим. автора) відмовитися від Вашого стилю написання книги. ...Ми б хотіли звернути увагу на те, що для нас дуже важливо, щоб у рукописі було зазначено: навчання – найважливіший засіб освіти і виховання на початковому етапі» [1, с. 497].

Із викладеного прослідковується те, що між видавництвом і Василем Сухомлинським йшло жваве листування стосовно редагування та видання книги. Зокрема, у листі Рут Каліновські (Берлін, від 17 березня 1967 року) повідомляє Василя Сухомлинського про те, що видавнича рада дозволила друкувати книгу, а саме засідання ради «пройшло в дуже приємній атмосфері, воно тривало $\frac{3}{4}$ години... дискусія членів видавничої ради засвідчила їхнє цілковите розуміння і доброзичливість. Одна з колежанок заявила, що головне значення книжки полягає в етиці вчителя, яка простежується в кожному реченні і яка надихає молодого вчителя на його працю» [1, с. 502].

Список використаних джерел

1. Сухомлинський В. Серце віддаю дітям. Харків : Акта, 2012. 537 с.

О. В. СУХОМЛИНСЬКА

<https://orcid.org/0000-0002-2033-285X>

доктор педагогічних наук, професор

академік НАПН України,

головний науковий співробітник

ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського

імейл: 2991946@gmail.com

**ОЛЕКСАНДРА САВЧЕНКО І ВСЕУКРАЇНСЬКІ ПЕДАГОГІЧНІ ЧИТАННЯ
«ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ У ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ»**

Цьогоріч відзначаємо 30-річчя проведення всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю» разом з відзначенням 105-ї річниці з дня народження педагога. Ці дати, пов'язані з Василем Сухомлинським, нероздільні з іменем і постаттю Олександри Яківни Савченко, яка впродовж 27 років очолювала Всеукраїнську асоціацію Василя Сухомлинського і здійснила значний вклад і в становлення цієї організації, і в першу чергу – у проведення педагогічних читань, присвячених педагогові, чим

великою мірою сприяла їх розвитку і поширенню. Вона була не лише автором, а й відповідальним редактором, упорядником статей до журналів, часописів, збірників праць, присвячених різним аспектам творчої спадщини Василя Сухомлинського.

Олександра Яківна виступила також і як історик педагогіки, торкнувшись утворення і започаткування діяльності Всеукраїнської асоціації Василя Сухомлинського, головною складовою якої стали всеукраїнські педагогічні читання. Вона розкрила і діяльність Міжнародного товариства послідовників В. Сухомлинського, утвореного 1990 р. в Марбурзі, яке після налагодження зв'язків з Україною стало брати активну участь в роботі Всеукраїнської асоціації Василя Сухомлинського [1].

Олександрі Яківні належить уведення до наукового обігу терміна «сухомліністика». На II Міжнародних та X Всеукраїнських педагогічних читаннях «Василь Сухомлинський і сучасність: особистість вчителя» Олександра Яківна виступила з доповіддю, в якій вперше назвала як педагогічний термін слово «сухомліністика», що вже довільно використовувалося з 1990-х років. Вона зазначила: «Зростання кількості публікацій, пов'язаних з життям і діяльністю В. О. Сухомлинського, їх багатоплановість, а також видання творів різними мовами, зумовлюють потребу систематичного аналізу і впорядкування. Тому природно, що із середини 90-х років історики педагогіки щодо цього напряму досліджень запропонували вживати узагальнений термін сухомліністика» [2]. Відтоді він набув стабільності й різнопланового застосування.

Великою подією для розвитку сухомліністики стало видання у 2022 році науково-допоміжного бібліографічного покажчика «Міжнародні та всеукраїнські педагогічні читання «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю» (2003–2022), в якому зібрано інформацію про матеріали всіх педагогічних читань, які відбулися впродовж 27 років. У його Іменному покажчику прізвище О. Савченко наводиться 32 рази переважно як авторки статей, присвячених різним аспектам педагогічного доробку педагога. Ми вивчали цей напрям досліджень Олександри Яківни і зазначили, що «вона починає писати і публікувати статті з сухомліністики із 1993 року, з часу проведення міжнародної науково-практичної конференції «Європейська педагогіка і Василь Сухомлинський як сучасний педагог-гуманіст». З цього року і до 2020 Олександра Яківна публікує статті, присвячені питанням управління закладами освіти, дидактики початкової школи, культурологічним аспектам освітнього процесу та ін., які було поміщено в різних часописах, але переважно у матеріалах, присвячених діяльності Асоціації [3]. Особливу увагу вона приділяла впровадженню літературної спадщини педагога у зміст і

методику навчання читанню молодших школярів, відібравши і включивши до підручників 28 текстів авторства В. Сухомлинського [4].

Сподіваємося, що різнобічна діяльність Олександри Яківни з популяризації ідей Сухомлинського і, зокрема, її внесок у змістове наповнення всеукраїнських педагогічних читань, знайде своє відображення як у науково-дослідній, так і у практичній роботі.

Список використаних джерел

1. Савченко О. Товариство послідовників ідей Василя Сухомлинського. *Початкова шк.* 1998. № 9. С. 1–4.
2. Савченко О. Розвиток сухомлиністики за десять років (1993–2003 рр.). *Наук. записки. Серія: Педагогічні науки* : зб. наук. пр. / Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. Кіровоград, 2003. Вип. 52, ч. 2. С. 18.
3. Сухомлинська О. Праці сучасних українських науковців у вимірі сухомлиністики. *Нова пед. думка.* 2021. № 2. С. 3–11. DOI: <http://surl.li/mnrpl>.
4. Савченко О. Я. Художні твори Василя Сухомлинського для дітей як джерело виховання цінностей. *Педагогічний дискурс* : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України, Хмельниц. гуманітар.-пед. акад. Хмельницький, 2011. Вип. 10. С. 441–444.

О. Е. АНІСІМОВА

<https://orcid.org/0000-0001-9467-3975>

*кандидат педагогічних наук
доцент кафедри педагогіки та психології
дошкільної та початкової освіти
Херсонського державного університету
імейл: anisimova_7@ukr.net*

ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РОЛЬ ПАРТНЕРСТВА У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Партнерство в освіті є важливим аспектом, який визначає успіх й ефективність процесів навчання, виховання та розвитку дитини.

Науковий підхід до партнерства в дошкільній сфері є однією з ключових складових ефективної педагогічної діяльності.

Видатний педагог і психолог Василь Олександрович Сухомлинський здійснив значний вплив на розвиток освітніх підходів, зокрема на значення партнерства в дошкільній освіті. Своїми принципами та поглядами він сприяв розвитку і розумінню партнерських відносин у цьому контексті.

На зламі 19-го та 20-го століть, у період активного розвитку капіталістичних процесів, суспільство стикнулося із загостренням соціальних конфліктів. Це викликало зростання інтересу до теорій, що висвітлювали соціальний розвиток. У цей час відбувається остаточне формування класичної